

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**ECCLESIASTICAE || DISCIPLINÆ || LIBRI SEX: || DE
CANONICA ET MO- || nastica Disciplina collapsa
restau- || randa, pristinoque nitori || restituenda. ||**

Schulting, Cornelius

Coloniae Agrippinae, 1599

VD16 ZV 14233

Reverendissimo Ac Illvstrissimo In Christo Patri Ac Domino VVolffgango À
Dalburgh Ecclesiæ Moguntiacæ Archiepiscopo sacri Romani Imperij
Archicancellario, Principi Electori patrono iugiter obseruando.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63372)

REVERENDISSI-
MO AC ILLVSTRISSIMO

IN CHRISTO PATRI AC DOMINO

*VVolffgango à Dalburgh Ecclesie Moguniaca Ar-
chiepiscopo sacri Romani Imperij Archicancella-
rio, Principi Electori patrono iugiter
obseruando.*

REVERENDISSIME ac Illu-
strissime Præsul Mecenas
plurimum colende. Pasto-
ralis officij, quod in Ecclesia
Catholica Archiepiscopi exercent,
magnam quidem dignitatem & præ-
stantiam esse, at non minorem curam
& sollicitudinem, vt ipsum etymon
nominis Episcopi & Pastoris satis no-
bis euidenter demonstrat optimè C.
V. intelligit. Sanè S. Gregorius onus
pastorale seu curam animarum artē
artium appellat, & scientiam scientia-
rum, & iustissimè profectò. Nihil e-
nim præstantius aut difficilius, quam
oues ratione præditas, quas Christus
in ara crucis suo sanguine redemit, à
terrenis pascuis ad cælestia, à caducis
† 2 ad

EPISTOLA

Genes. 31.

bonis ad sempiterna gaudia diuina adiutrice gratia perducere, atque Disciplinæ Ecclesiasticæ freno (qua de caussa Prælatorum tot genera in Ecclesia instituta sunt) gubernare atque in officio continere. Quod si S. Patriarcha Iacob cum soceri sui greges custodiendos suscepisset, tanto studio & vigilantia eo in munere versatus est, vt diceret die noctuque æstu vrgebar gcluque, fugiebatque somnus ab oculis meis, quid tandem æquum est facere eos, quos Deus posuit custodes populi sui, & quorum fidei non viles ouiculas sed preciosas animas emptas precio magno credidit & commendauit. In tam sublimi specula Christianæ Reipublicæ C. V. constitutã, nec magnitudo oneris nec virium suarum infirmitas deterret, sed magis diuini auxiliij spes roborat. Memotix semper eius obuersatur, quod à sapiente scriptum est Prouerbiorum capite vigesimo septimo. Diligenter agnosce vultum pecoris tui tuosque greges considera: quamlibet fidelis sit operarius

E P I S T O L A

patientia & doctrina. Si quod caput
 est, forma fiant gregis ex animo, seip-
 sos præbeant exemplar bonorum ope-
 rum, profectò fidelis est Deus, qui in-
 crementum sationi, plantationi eo-
 rum dabit & laboribus benedicet, vt a-
 nimabus Domino Christo lucrandis
 fructus vberri mos referant. Celsitudi-
 nem vestram in eo spiritualis cultura
 exercitio continuò sine vlla inter-
 missione versari lætor, optimè enim
 perspicit curam animarum perpetu-
 am quandam visitationem requirere.
 Semper ager dominicus excolendus,
 semper noxiæ, quæ succrescunt, her-
 bæ euellendæ, etiam fructuosi palmi-
 tes purgandi vt Saluator noster do-
 cuit, quo fructum vberius adferant;
 semper vigilandum ne dormientibus
 præfectis inimicus homo in medio
 tritici superseminet zizania. Scrip-
 tum est enim, Domine dilexi deco-
 rem domus tuæ, & locum habitatio-
 nis tuæ: & domum tuam decet san-
 ctitudo, Clerici verè illius milites
 esse agnoscantur, cui nomen dederūt,
 verè

Psal. 92. 25.

DEDICATORIA.

verè Canonici sint & ex Canonum
Disciplina vitam degant, sint sal vi-
uum & efficax, ne sal infatuatum con-
culcetur ab hominibus. Etenim si po-
pulus peccauerit, orabit pro eo sacer-
dos, sed si peccauerit sacerdos, quis o-
rabit pro eo? legimus in diuinis scri-
pturis de filijs Heli sacerdotis, quod ^{1. Reg. 3°}
eorum peccatum grande erat nimis
coram Domino, quia detrahebant
homines sacrificio Domini. Discipli-
næ igitur negotium sic curæ est Celsi-
tudini Vestræ, vt non solum ipse, in
quem cæteri intuentur, & qui patris &
magistri officium gerit, omni pasto-
rali laude execcat, sed etiam illi, qui
circa ipsum sunt familiares, consilia-
rij, ministri pietatem suam imiten-
tur, & omnes qui Duce & Vexillifero
Christo sub signis S. Celsitudinis in
Metropolitana ciuitate & tota Dio-
cæsi militant, castissimè viuant, bonus
odor sint, atque ita vnguentum fan-
ctitatis descendat à capite summi sa-
cerdotis in barbam & in vestes vsque
ad extremam oram vestimenti popu-
li fi-

EPISTOLA

li fidelis. Vigilat igitur zelo domus Dei incensa, Ecclesiam Dei gerit in visceribus suis, & charitatis affectu complectitur, vt in bonis operibus vestris abundet consolatio subditarum ouium. Celsitudo Vestra sancti Spiritus impulsu excitata, etiam classico Pontificis accedente communicato consilio cum Reuerendissimo S. Sanctitatis Nuncio viro præstantissimo doctissimo & zelosissimo Coriolano Aufferensi Episcopo, de executione seria Disciplinæ Ecclesiasticæ, quam fructuosissimè & celerissimè deliberauit collatis consilijs & consociata auctoritate, non dubitandum erit, quin inde Domino benediciente ante omnia magna fidelis populi & cleri ædificatio sit subsequutura. In omnibus laborat, ministerium implet, vt cum in tremendo iudicij die apparuerit Princeps pastorum, & ipse à pastoribus requiret gregem suum de manibus inquam eorum, nō inter seruos desides & malos, sed cum bonis & fidelibus Archiepiscopis
annu-

DEDICATORIA.

annumeretur, & percipiat immarcessibilem gloriæ coronam, intret in gaudiū Domini sempiternum, & non breuem huius seculi laudem, sed perpetuam & solidam gloriam æternitatis consequatur. Quod autem Celsit. vestræ hunc librum inscripserim pietatis & gratitudinis officium necessario à me sic efflagitabat. etenim antè annos penè duodecim cum Confluentiæ Archiepiscoporum trium Rhenanorum principum Electorum conuentus haberetur, is qui nomine summi Pontificis præerat Reuerendissimus Nuncius Episcopus Vercellensis patronus meus meo nomine obtulit Reuerendissimæ C. V. Hieronymianam confessionem qua accepta adeò magnifico honorario me Celsit. V. affecit etiam S. Celsit. non esset inscripta, vt ingratus sim meritò habendus si memoria mea tātum beneficium excidere patiar. Impulit me quoq; ea necessitudo, quæ inter Rodolphum Agricolam conterraneum meum tanquā præceptorem & Ioannem Camera-

EPISTOLA

rium Dalburgum Episcopum VVormaciensem vestrae familiae & nominis virum insignem ac columnem totius mundo adhuc celebrem intercessit, nec dubito quin Celsit. Ves. quo maiori fulget honore, eo etiam maiori affectu feratur erga literatos & literas, ut veterem Ioannem Camerarium Dalburgium longè superare contendat. Auctoritas Dalburgij Agricolaem Heydelbergam pertraxit, erat enim ante susceptum Episcopatum Cancellarius Comitis Palatini. Rodolphus in epistola ad Iacobum Barbyrianum vocat Ioannem Dalburgium hominem apprimè nobilem atque egregiè eruditum, & sibi longa vitæ consuetudine, summa benevolentia, summo studiorum consensu, charum atque perinde deuinctum, ait orare illum & hoc à se summoperè contendere, ut ad se veniret, quam primùm id facere posset, acturum secū ea fide, ea benevolentia, quam iam pridem experimento compertum haberet, munificentia verò tanto propensione futurum,

D E D I C A T O R I A .

rum, quanto paratior iam sibi eius facultas esset, quam antea fuisset. Curaturum se & omni enixurum opera, vt intelligeret non sibi magis ipsum honore, rebusque auctum esse, quam illi, diuisurumq; cuncta secum (& quæ lex amicitia apud veteres sancita est) omnia eos communia habituros, qua in re Rodolphus morem gessit. Cùm autem Ioannes Camerarius Dalburgius Episcopus VVormaciensis Orator & legatus missus esset ad Innocentium 8. Pontificem Maximum nomine Illustr. Philippi Comitis Palatini Rodolphum Comitem sibi adiunxit, qui nomine ipsius gratulatoriam illã præclaram orationem habuit ad Innocentium 8. quæ hodie adhuc inter Rodolphi lucubrationes exstat. Ioannes autem Camerarius Dalburgius incomparabili præceptori suo post obitum tria græca & quatuor latina doctissima Epitaphia posuit, quæ ante easdem lucubrationes referuntur. Tãtum verò Ves. Celsit. Ioannem Camerarium Dalburgiũ auctoritate & maiestate

iestate

EPISTOLA

iestate excedit, quantum Archiepiscopus Moguntinus Romani Imperij Archecancellarius, Episcopo & suffraganeo suo VVormacisi attestat ac præminet. Cùm autem omnium antecessorum suorum iam inde à Crescente primo D. Pauli Apostoli discipulo vsque ad nouissimū præstantissimum antistitē Daniele Brendell de Hombergh impressis vestigijs insistat, tum verò præcipuè tanquam in speculū intuetur in tres meo iudicio longè omnium excellentissimos, Bonifacium, Rabanum Maurum & Albertum secundum Marchionem Brandeburgensem Ioannis Marchionis Electoris filiū Ioachimi primi electoris fratrem Archiepiscopū non modo Moguntinum, sed & Magdeburgensem totius Germaniæ Patriarcham & Primalem Halberstatis item Episcopatus administratōrē à Leone confirmatum & ab eodem galero Cardinali tō donatum. Bonifacij totius ferà Germaniæ & Frisiæ Apostoli & Martyris zelum ardentissimum

DEDICATORIA.

simum flagrantissimamque pietatem Rabani Mauri summam exquisitissimamque doctrinam, cui teste Trithemio nec Italia similem nec Germania æqualem suo seculo peperit, polygraphum, diuinum sacrarum literarum interpretem, Alberti secundi tempore ex orientis Lutheranismi potentiam, magnanimitatem, *παραπέλην* & in diuino cultu, disciplina sacraque Catholica doctrina propugnanda insitum ardorem effingendum imitandumque sibi proposuit. Nihil hic addo de præstantibus ingenij vestri dotibus, nihil de facundia singulari iuncta prudentia rerum Germanicarum toties in Comitibus spectata, nihil de morum grauitate, prudentia Oeconomica. Pari igitur obsecro animi gratitudine & affectu hos libros de Disciplina, qui continent conseruandę Ecclesię neruum, firmamenta, artus & robora, excipiat quo ante an. 12. ex manibus Reuer. Iohannis Bonhomij Episcopi Vercellensis Nuncij Apost. patroni mei Confluentiæ in conuentu trium Archiepiscop. Prin-

Prin-

EPISTOLA.

Principum Romani Imperij Electo-
rum Hieronymianam Cōfessionem
benignissimè accepit, alacrioremque
me reddat ad Commentariorum Ec-
clesiasticorum de diuinis officijs 4. to-
mos, Animaduersiones contra Ioan-
nis Caluini 4. libr. Institutionum, Sy-
nhodorum Belgicarum & Gallicarū,
Caluinisticarum de Disciplina confu-
tationes & Syntagmata Antiquitatū
Ecclesiasticarum in lucem breui ad
honorē nominis sui proferenda. Deus
Optimus Maximus Vestram Celsit. ad
ordinatissimam & tranquillissimam
gubernationem suæ Ecclesiæ Mogun-
tiacę diutissimè sanam & incolumem
conseruare dignetur. Datum Colonie
Agrippinæ ex ædibus meis in Colle-
gio S. Andreæ, Anno Domini 1598. i-
psis Kalend. Iunij.

Vestræ Reuerend. & Illust. Celsit.
humillimus cliens

Cornelius Schultinge
Steinvvych

METHO.